

Susanne Larsson
Folkhälsstrateg
susanne.larsson@trelleborg.se

Kommunstyrelsen

Förslag från Moderaterna - om uteförskola

Moderaterna föreslår, genom Mikael Rubin och Lars Mikkela, att Bildningsförvaltningen ges i uppdrag att ta fram underlag våren 2018 för att etablera en uteförskola snarast. Kommunstyrelsen skickade ärendet på remiss till bildningsnämnden som 2018-05-31 beslöt att föreslå kommunstyrelsen att avslå förslaget att ge bildningsförvaltningen i uppdrag att ta fram underlag för etablering av en uteförskola, att behov och möjligheter samt efterfrågan av en uteförskola bör utredas närmare som en del av bildningsförvaltningens långsiktiga lokalbehov samt att en sådan utredning redovisar aktuell forskning kring uteförskolor, undersöker intresset hos vårdnadshavare samt på ett lämpligt sätt involverar barn i förskolan.

Avdelningen för hållbar utveckling redovisar i utredningen aktuell forskning på området för stöd till bedömning av behov och möjligheter med uteförskola.

Beredning

Vad är en uteförskola

En uteförskola är en typ av förskola som mer eller mindre helt och hållet bedrivs utomhus. Oavsett väder blir barnen uppmuntrade att leka, utforska och lära sig nya saker i en skog eller i någon annan naturlig miljö.

Skolverket har inga riktlinjer för utformning av uteförskola, men det finns ett strakt stöd för friluftsliv i styrdokument för förskola och skola, främst inom ämnen idrott och hälsa.

Riksdagens har ett mål om ett rikt friluftsliv i skolan innebärande att förskolan bedriver friluftsverksamhet och undervisning om god miljö och hållbar utveckling enligt styrande dokument.

Många ideella organisationer bidrar till utvecklingen av friluftsliv i förskola och skola och det är inom dessa organisationer som koncepten kring uteförskolan finns.

Uteförskolor kan vara både kommunala och privata. Själva konceptet uteförskola drivs av ideella organisationer. Naturskoleföreningen driver naturskolor som har friluftsliv på agendan. Naturskyddsföreningen och Naturskoleföreningen erbjuder fortbildning av lärare och material i projektet Skogen som klassrum.

Friluftsförbundet har koncepten ”I Ur och Skur” och ”Skogsmulle” som förskolor kan ansluta sig till. Det som skiljer ”I Ur och Skur” är att pedagogiken är mer förlagd utomhus.

Under utredningen har framkommit att de uteförskolor som finns i Sverige har tillgång till lokaler, de är inte alltid ute hela skoldagen. Den allmänna meningen är, att även om utepedagogik är huvudsaken, behöver man kunna vara inomhus för en del aktiviteter och vid riktigt dåligt väder. Många uteförskolor äter inomhus, i alla fall vintertid.

Forskning om uteförskola

Flera studier visar att både föräldrar och pedagoger är positiva till uteförskolan. Den främsta anledningen är att de är positiva till den utepedagogiska tanken i verksamheten och utevistelsen som de ser ger förbättrad motorik, god hälsa och kunskaper om naturen.

Det finns en Malmöstudie som visar att barn på uteförskola är mer normalviktiga och sover gott på natten, men de har även högre halt av stresshormonet kortisol i blodet, än barn som är ute en stund på förmiddagen och en stund på eftermiddagen. Kortisol är ett ämne som frisätts vid stress, när man äter något som höjer blodsockret och när man tränar. Varför barnen i uteförskola hade högre halter av kortisol har inte studerats, men det skulle enligt forskarna kunna ha ett samband med ökad fysiks aktivitet och att det är mer ansträngande för kroppen att vara ute.

Barns åsikter om uteförskola

Det har varit svårt att hitta forskning på barns egna upplevelser av och åsikter om uteförskola. Den forskning som finns handlar om pedagogers uppfattning om lärande och undervisning utomhus, hur pedagogerna uppfattar att barnens hälsa och inlärningsförmåga påverkas och om vad föräldrar tycker.

Det finns dock en uppsats som gjorts som examensarbete av Caroline Borgström under studier till förskolelärare vid Linneuniversitetet i Växjö år 2014, ”Utomhuspedagogik – barns uppfattning om att gå på en uteförskola”. Barn vid två uteförskolor har intervjuats, metoden som använts är fokusgrupp anpassad till barn. Resultaten av intervjuerna har analyserats utifrån frågeställning kring vad är det för särskilt med uteförskola, vad finns det för och nackdelar med uteförskola ur barnens perspektiv.

Studien visar att barnen trivs och tycker att det är kul på sin förskola. Barnen bryr sig inte särskilt mycket om vad det är för väder, bara de har kläder efter väder. Författarens uppfattning är att barnen trivs därför att de får vara delaktiga och i allra högsta grad vara med och skapa sin egen förskola. Barnen får vara med och bereda maten från ”jord till bord”. De lär sig av detta och tycker det är kul. Barnen får även lära sig om djur och natur och de får tillverka en del av sin egna redskap för lek och arbete. Att bygga, måla såga och spika var mycket uppskattat.

Barnen saknade inte leksaker såsom lego, tågbanor, pärlor mm. Det som barnen var mindre nöjda med handlade om att lärartäthet; pedagogerna inte hade tid att hjälpa till i den utsträckning som barnen ville. Det fanns heller inte möjlighet att göra så många utflykter och promenader/aktiviteter i grupp som barnen hade önskat. Barnen trodde själva att de får lära sig mer på uteförskolan än på en traditionell förskola.

Det framkommer dock inte av studien om barnen hade någon erfarenhet av något annat än uteförskola.

Grön miljö och hälsa

Det finns gott om forskning som visar att utemiljöer av god kvalitet med tillräcklig yta och bra utomhuspedagogik främjar barns hälsa och lärande. Uppföljning av friluftsmålen som Naturvårdsverket gjort tillsammans med målansvariga myndigheter 2015 visar att tillgång till natur- och kulturlandskap nära skolor är en förutsättning för att barn och unga ska kunna bedriva friluftsliv på skoltid. Boverket har därför tagit fram vägledning och allmänna råd om utomhusmiljöer vid förskolor och skolor. Boverkets allmänna råd (2015:1) om friyta för lek och utevistelse vid fritidshem, förskolor, skolor eller liknande verksamhet är en bra vägledning för bedömning av vad som krävs för utemiljö av god kvalitet.

Enligt Region Skånes folkhälsoenkät Barn och unga 2016, finns det många barn i Trelleborg som sällan eller aldrig är ute i naturen. Det finns också stor skillnad på förskolornas utemiljöer, där en del förskolor har alla möjligheter att bedriva en god utomhuspedagogik medan andra förskolor nästan helt saknar förutsättningar för detta.

Om man vill få effekt på folkhälsan är det viktigt för att se till att alla förskolebarn får tillgång till en utemiljö av god kvalitet i anslutning till förskolan och möjlighet till friluftsliv med undervisning om djur, natur och hållbar utveckling. En uteförskola kan bidra till detta genom att inspirera till en positiv utveckling på området. Erfarenheter från andra kommuner visar att uteförskola är populärt bland både pedagoger, barn och föräldrar.

Överväganden

Den forskning som finns tillgänglig idag ger inget direkt stöd för att uteförskola kvalitetsmässigt är bättre eller sämre än andra förskolor. Forskningen stöder dock att konceptet är mycket populärt bland föräldrar, barn och pedagoger som prövat uteförskola. Det finns därför anledning att anta att en uteförskola skulle kunna bli ett populärt inslag även i Trelleborg, varför det är angeläget med fortsatt utredning.

Förslag till beslut

Att kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att föreslå kommunstyrelsen besluta att föreslå kommunfullmäktige besluta

att uppdra åt bildningsnämnden att utreda behov och möjligheter att etablera en uteförskola inom ramen för bildningsnämndens långsiktiga lokalförsörjningsbehov, samt

att undersöka intresset för uteförskola hos vårdnadshavare samt på ett lämpligt sätt involvera barn i planeringen.

Skickas till

Bildningsnämnden

Servicekommittén

Samhällsbyggnadsnämnden